

c) Askeri birlikler için Doğu Bölgesinden (Dumlu, Bayburt ve Trabzon) yapılan yem mubayaasından sarfinazar edilmiş olduğu Millî Savunma Bakanlığında bildirilmiştir.

BAŞKAN — Buyurun Sebahattin Savacı.

SEBAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım, Doğu - Anadolu'nun her zaman yeni olmiyan bu derdini huzuruza getirdiğim için hem üzüntülü, hem de memnunum. Çünkü Doğu - Anadolu'da hayvanların yem, insanların yiyecek sıkıntısı çekmeleri yeni bir mesele değildir, zaman zaman, bilhassa kış mevsimlerinde, hissedilen bir vakıadır. Hayvanların yem, insanların yiyecek sıkıntısının bu sene diğer yıllara nazaran daha fazla olmasının sebebi bu yıl bilhassa Doğu - Anadolu'ya kar şeklinde düşen yağmurların az alması sebebiyle gerek hayvan yemi, gerekse insan yiyeceği çok eksik olmuştur. Bendeniz memuriyet sebebiyle Kars'ta bulunduğum 1955 yılında Doğu - Anadolu'da hayvan yemi sıkıntısı başgöstermişti. Yine o zaman ordunun stoklarından temin edilen yemlerle bu telefata bir miktar ziyat verilme suretiyle karşılandı.

Doğu - Anadolu'nun hayvan yemi sıkıntısı, arz ettiğim gibi, yeni değildir. Hayvancılık Doğu - Anadolu'da göreneğe dayanır. Uzun zamana mütevakıf alınacak tedbirlerle, bu sıkıntı tedricen giderilecek ve önümüzdeki yıllarda bu kabîl hâd sıkıntılarla karşılaşılacaktır.

Doğu - Anadolu'daki hayvancılık mevzuu üzerinde ehemmiyetle durmamın sebebi şudur : Ziraat Vekâleti arşivlerinde mevcud olduğunu zannediyorum, yabancı mütehassıslar yapmış olduğu bir etüt neticesindeki hayvancılığımız hakkında görüşlerini bildirmişler ve Türkiye'de hayvancılığın ilerlemesi için modern meralar yapılması gerektiğini, modern hayvancılık yapılması için lüzumlu olan tesislerin ikmal edilmesi hususunu belirtmişlerdir. Bizim de esasen muhtac olduğumuz şey bu değil midir?

Hayvan yemi sıkıntısı karşısında vekâletin almış olduğu tedbirlerde bu suali verdiğim zamanla şimdiki zaman arasında farklar bulunmaktadır. Bu suali verdiğim zaman Doğu - Anadolu'da hayvan yemi kıtlığı gittikçe hissediliyordu. Bu durumu önlemek için de ge-

rekli tedbirlerin alınması lüzumu kendini hissettiriyordu. Halbuki, şimdi ise bu tedbirler kısmen alınmış ve bu tedbirlerin alınması sebebiyle hububat fiyatlarında bir düşme kaydedilmiş bulunmaktadır. O tarihlerde 140 kuruşa kadar çıkan insan yiyeceği (hububat) bugün 80 kuruşa kadar düşmüş bulunmaktadır.

Demek oluyor ki, zamanında alınan tedbirlerle, bunlar kolaylıkla önlenebiliyor. İnsan yiyeceği üzerinde, bâzı hususlarda Sayın Vekil Beyefendinin dikkatini çekeceğim. Bugün Doğu - Anadolu'da yiyecek olarak verilen buğday borç para mukabilinde verilmektedir. Esasen ihtiyaç içerisinde kıvranan fakara köylü, bunların borç para ile verilmesi karşısında, bugün borçlarını ödiyemeyecek bir duruma gelmiş bulunmaktadır. Bu sebeple hiç olmazsa, kısa vadeli de olsa, gelecek mahsül yılında ödenmek üzere bu vatandaşlara kredi verilmesi çok yerinde bir hareket olur. Esas itibarıyla bundan evvelki Vekiller Heyetinin 11425 sayılı kararname gereğince köylüye kredi verilebiliyordu. Şimdi aynı şekilde yeniden başlanmak suretiyle köylüye kredili olarak bu yardımı yapmak çok muvafık olur.

Bir de verilen bu tahsisatın, Doğu - Anadolu şartlarını düşünerek ele alınması lâzımdır. Kış aylarında münakalât imkânları çok azdır. Köylünün gidip gelmek suretiyle yapacağı masraf da nazarı itibara alındığında, hiç olmazsa bu ihtiyacın 6 aylık olarak karşılanması yerinde olur. Yine bunlardan her hangi biri vilâyet dışındaki bir teslim yerine, kazalara kaçar götürme külfetini T. M. O. nin yapmasının yerinde olacağını tahmin ediyorum.

Diğer bir husus da, kışın uzun sürmesi halinde, şimdiden alınan tedbirlerin kâfi gelmediğini zannediyorum. Bilhassa Doğu - Anadolu'da kış bazan Hazirana kadar devam eder. Arkadaşlar Hazirana kadar devam eden kış nazarı itibara alındığı takdirde esasen mahdut olan hayvan yiyeceği bu kadar uzun kış devresinde bitmiş olacağından yaza doğru ölmeden çıkan bu hayvanlar damızlığını teşkil edecektir. Bu suretle Doğu - Anadolu'nun geri kalan hayvan ihtiyatı da tamamiyle elden çıkmış olacaktır. Bundan dolayı bunu, şimdiden nazarı itibara almak gerekir. Hayvan yemlerini, gerek destek yem ve gerekse tane yemler olarak stok yapmak